

SEMNAL EDITORIAL

IOAN DRĂGAN.

Sociologie, comunicare, societate. (Pitești, Editura Universității din Pitești, 2001, 304 p.)

Profesorul Ioan Drăgan a împlinit 70 de ani. Cu acest prilej, în colecția „Profiluri sociologice”, îngrijită de lector univ. drd. Cornel Constantinescu, a apărut volumul de studii centrat pe analiza comunicării în context social. Foștii studenți sau doctoranzi ai Profesorului (D. Batâr, Carmen-Cornelia Bălan, Camelia Beciu, C. Constantinescu, Loredana Ivan, R.Șt. Mălureanu, D. Otovescu, N. Perpelea, M. Petcu, N. Rotaru, Simona Ștefănescu), ca și unii dintre mabrii Catedrei de sociologie de la Universitatea din București (I. Bădescu, S. Chelcea, I. Mihăilescu, Maria Voinea) au închinat studiile lor celui care a contribuit efectiv la „relansarea sociologiei” în România la jumătatea deceniului al șaptelea al secolului trecut și care, după decembrie '89, a impus, cu autoritatea sa științifică, direcția de specializare în sociologia comunicării. Volumul, cel de-al treilea din colecție, include interviul-mărturisire al celui omagiat (*Reconvertirea mea în sociolog a fost o căutare de sine*, pp. 5-69) și un *curriculum vitae* (*Repere biografice și bibliografice*, pp. 297-302). Redacția revistei *Sociologie românească* se asociază celor care văd în Profesorul Ioan Drăgan unul dintre refondatorii instituționali ai sociologiei în România – cum arăta Ioan Mihăilescu, rectorul Universității din București – și îi urează „La mulți ani!”.

HENRI H. STAHL.

Tehnica monografiei sociologice – ediția a II-a. (București, Editura S.N.S.P.A., 2001, 177 p.)

După aproape șapte decenii de la apariția în colecția „Biblioteca de sociologie, etică și politică” a Institutului Social Român, condusă de D. Gusti, lucrarea lui H.H. Stahl

își păstrează neștirbită valoarea inițială de îndrumar pentru cercetările sociologice de teren. În perspectiva timpului, ea dobândește un plus de interes pentru istoria sociologiei românești, fiind, în literatura noastră de specialitate, prima expunere metodică a rigorilor cercetării de teren. Pe plan mondial, este, de asemenea, printre primele încercări de prezentare a metodologiei, metodelor și tehnicilor de cercetare sociologică. În 1934, data apariției volumului reeditat, sociologia tindea să fie o „metafizică socială”. Sociologii se sileau să deducă noi concluzii din concluziile altora și „plămădeau cărți noi din cărți vechi” (p. 4). Pentru depășirea acestei situații este necesar ca sociologii „să părăsească birolul de lucru” și, „având în față obiectul științei lor, societatea ca întreg, să caute să o studieze direct” (p. 5). Îndemnul la cercetarea concretă a societății românești este astăzi la fel de actual ca și în perioada interbelică. *Tehnica monografiei sociologice* are următorul cuprins: Cuvânt înainte; 1) Observarea și înregistrarea manifestărilor sociale; 2) Tratarea problemelor sociologice; 3) Organizarea muncii colective la teren; 4) Îndrumări practice pentru alcătuirea monografiilor. La actuala ediție s-a adăugat o *Prefață* semnată de Abraham Dorel și Septimiu Chelcea și un *Tabel cronologic*, alcătuit de îngrijitorul lucrării, Septimiu Chelcea.

PAUL DOBRESCU și ALINA BÂRGĂOANU.

Mass media și societatea. (București, Editura S.N.S.P.A., 2001, 202 p.)

Destinat studenților de la Facultatea de comunicare și relații publice, lucrarea prof. univ. dr. Paul Dobrescu și asist. univ. drd. Alina Bârgăoanu cuprinde 12 lecții: 1) Opinia publică; 2) Opinia publică și mass media: Walter Lippman și Jacques Ellul; 3) Morfologia mijloacelor de comunicare; 4) Comunicarea de masă / societatea de masă; 5) Atotputernicia media; 6) Persuasiunea –

examenul cel mai dificil al comunicării; 7) Schimbare de paradigmă în comunicarea de masă; 8) Utilizări și avantaje; 9) Agenda seting; 10) Teoria cultivării; 11) Spirala tăcerii; 12) Puterea a patra sau puterea dominantă? Autorii, așa cum se precizează în *Argument*, și-au propus să surpindă impactul media asupra societății, fiind convinși că „Opinia publică este locul geometric al tuturor dezbatelor din cadrul societății, multe dintre acestea organizate, transmise, prilejuite de ceea ce apare în mass media” (p. 11). Lectura atentă a acestui curs universitar îl ajută pe cititor, fie el student, masterand sau doctorand, să înțeleagă rolul media în societatea contemporană și influența mass media asupra opiniei publice.

DUMITRU BATÂR.

Modele culturale în familia românească. Tradiție și actualitate în familiile tinere. (Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2001, 133 p.)

Lucrarea dlui conf. univ. dr. Dumitru Batâr contribuie semnificativ la cunoașterea sociologică a problematicii „modelului cultural” și a „rolului modelelor culturale în evoluția familiei”. Autorul propune înțelegerea modelului cultural ca „un mod de conștientizare, internalizare și utilizare a unui sistem de simboluri și valori specific culturii unei societăți” (p. 68). Exercițiul de utilizare a „modelului cultural” pentru cunoașterea familiei românești (acceptarea normelor sociale, a tradițiilor, raporturilor interpersonale și relațiilor de autoritate) impune – în opinia autorului – luarea în considerație a următoarelor aspecte: motivația căsătoriei, motivația alegerii partenerului, rolurile conjugale, comportamentul de procreație, socializarea copiilor, transmiterea rolurilor parentale.

CĂTĂLIN ZAMFIR și SEPTIMIU CHELCEA. (coord.). **Sociologie. Manual pentru clasa a XI-a.** (București, Editura Economică, 2001, 175 p.)

Elaborat de un grup de profesori de la Catedra de sociologie a Universității din

București (S. Chelcea, D. Dungaciu, V. Ghețău, I. Mărginean, I. Mihăilescu, Maria Voinea, Elena Zamfir, C. Zamfir) și de cercetători științifici (D. Abraham, D. Banciu, Cosmina Rughiniș, Manuela Sănculescu), manualul prezintă în cele 15 lecții (capitole) următoarele teme: Ce este sociologia; Metodologia cercetării sociologice; Factorii demografici; Comunitățile umane; Structura socială; Relațiile interpersonale; Organizațiile; Grupurile sociale; Comportamentul colectiv; Controlul social și devianța comportamentală; Familia; Religia; Educația; Calitatea vieții, Schimbarea socială. Actualitatea tratării temelor și accesibilitatea discursului fac din acest manual un instrument de lucru util atât pentru elevii din liceele cu specializare în științele sociale, cât și pentru profesori. Adecvarea manualului la cerințele didactice a fost asigurată de participarea în colectivul de autori a unui specialist în pedagogie (S. Cristea) și a unui profesor cu experiență în predarea științelor socioumane în liceu (C. Constantinescu). Atractivitatea manualului este dată și de ilustrația textului (scheme, grafice, fotografii, desene, caricaturi).

MARIA VOINEA și CARMEN BULZAN. **Sociologie. Manual pentru clasa a XI-a.** (București, Editura All, 2001, 94 p.)

Prof. univ. dr. Maria Voinea și prof. dr. Carmen Bulzan și-au unit competențele didactice și științifice în elaborarea unui manual de sociologie modern, cu următoarea tematică: 1) Noțiuni introductive (funcțiile și ramurile sociologiei, perspective teoretice de abordare a obiectului și problematicii sociologiei; 2) Factorii și condițiile vieții sociale (mediul natural și spațiul social, populația, cultura și conștiința colectivă); 3) Microgrupurile sociale (grupurile sociale, familia și relațiile de rudenie); 4) Comunitățile sociale (comunitățile umane teritoriale, societățile multiculturale); 5) Instituțiile și organizațiile sociale (școala, statul, religia, partidele politice, organizațiile); 6) Structura și dinamica socială (Stratificarea socială,

schimbarea socială); 7) Interacțiune și comunicare (relațiile interpersonale și sociale, comunicarea); 8) Ordine și control social (legile juridice, valorile și normele sociale); 9) Fenomenele anomice (anomia, corupția, delincvența juvenilă); 10) Metodologia cercetării sociologice (metode și tehnici de cercetare, analiza, prelucrarea și interpretarea teoretică a datelor). Manualul de sociologie se încheie cu un indice de autori români și străini. Apariția mai multor manuale alternative și în domeniul sociologiei contribuie nu numai la afirmarea publică a acestei discipline științifice, dar și la cristalizarea ei teoretică.

ANN BRANAMAN (ed.).

Self and Society. (Londra, Blackwell Publishers Ltd., 2001, 400 p.)

Studiile care alcătuiesc acest volum ilustrează cuprinzător perspectiva sociologică asupra psihologiei sociale: 1) Construcția socială a realității; 2) Sociologia gândirii și emoțiilor; 3) *Self*-ul în context social; 4) Interacțiunea și inegalitatea. Își aduc contribuția la conturarea unei „psihologii sociale sociologice” profesori de sociologie din marile universități americane: Leon Anderson, Philip Blumstein, Gordon Clanton, L. Richard Della Fave, Charles Derber, Joe R. Feagin, Kenneth J. Gergen, John P. Hewitt, Arlie Russel Hochschild, Judith A. Howard, Mary Jackman, Melvin Kohn, Yale Magras, Cecilia L. Ridgeway, Barbara J. Risman, Kayimier M. Slomeczynski, David Snow, Ralph H. Turner, Henry A. Walker și Viviana Zelizer, precum și profesori de psihologie și antropologie: Erving Goffman, Nancy M. Henley, Horace Miner, D.L. Rosenhan și Mark Snyder. Scopul declarat al volumului este acela de a evidenția diferențele dintre perspectiva sociologică și perspectiva psihologică în psihologia socială, specifică Departamentelor de Psihologie din universitățile americane. Ann Branaman apreciază în *Cuvântul introductiv al editorului* că aceste diferențe sunt ilustrate de modalitățile de abordare a proceselor centrale din psihologia socială:

influența socială și cogniția socială. Spre exemplificare: în abordarea psihologică se urmărește modul în care individul răspunde la presiunea socială, în funcție de temperament, personalitate etc., în timp ce perspectiva sociologică asupra aceluiași fenomen se concentrează pe înțelegerea contextului social, cultural, istoric al experiențelor personale. Cu alte cuvinte, „psihologia socială sociologică urmărește să cunoască ce credințe, valori, norme și ce categorii de populație au o mai mare putere de influențare, decât altele, într-o societate anume, într-un moment istoric dat” (p. 2). Volumul editat de Ann Branaman pune în termeni noi vechia dispută dintre psihologi și sociologi în legătură cu paternitatea psihologiei sociale: este aceasta o ramură a psihologiei sau a sociologiei?

NORMAN LONG.

Development Sociology. Actor Perspectives. (Londra, Routledge, 2001, 320 p.)

Pe baza unei bogate experiențe de studiere teoretică și de participare directă la proiectele de dezvoltare, Norman Long, profesor la Universitatea Agronomică Wageningen (Olanda), sugerează direcțiile de abordare în practica și cercetarea dezvoltării sociale. Autorul își fundamentează studiile pe concepția construcționismului social, în opoziție cu orientarea structuralistă. Sunt abordate fenomenele de circulație a mărfurilor, întreprinderile mici și capitalul social, rețelele sociale și puterea, globalizarea și localismul. Sunt, de asemenea, analizate procesele de formulare a politicilor și de planificare a intervenției pentru dezvoltare.

MATS EKSTROM, LISELOTTE JAKOBSEN și JAN CH. KARLSSON.

An Introduction to Critical Realism in the Social Sciences. (Londra, Routledge, 2001, 272 p.)

Autorii, profesori la Universitatea din Orebro și la Universitatea Karlstadt (Suedia), pun la dispoziția studenților și cercetătorilor din domeniul științelor sociale

un text care incită la rediscutarea unor probleme de teorie, de metodologie și de cercetare empirică, precum și la examinarea conexiunilor dintre acestea. Lucrarea conține, în afara *Introducerii* și *Concluziilor*, șase capitole, după cum urmează: 1) Știință, realitate și concepte; 2) Abstracția conceptuală și cauzalitatea; 3) Generalizarea, inferența științifică și modele explanatorii

în științele sociale; 4) Teorii în metodologia științelor sociale; 5) Pluralismul metodologic critic; 6) Științele sociale și practica. Autorii prezintă o imagine inovativă asupra a ceea ce este societatea și, respectiv, asupra a ceea ce se înțelege azi prin termenul de „științe sociale”.

C.S. Anghel
